

ІНФОРМАЦІЙНА ГЛОБАЛІЗАЦІЯ ТА ЦИФРОВІ МЕЖІ СУЧАСНОГО СУСПІЛЬСТВА

Гіренко М.

e-mail: mariia.hirenko@nure.ua

Харківський національний університет радіоелектроніки, каф. філософії
м. Харків, Україна

The article discusses the historical development of the Internet as a special space in which social relations and norms are not based on historical experience and must be created anew. The information space was considered as one of the drivers of globalization, gradually even the term "information globalization" appeared, which means a large volume of information flows on the Internet. It was believed that the norms of international politics do not work in cyberspace and the principles of state sovereignty cannot be applied to it. Over time, this approach has undergone changes and now representatives of various branches of knowledge pay much attention to the study of Internet fragmentation.

На початку розвитку інтернету до нього відносилися як до особливого простору, у якому соціальні відносини та норми не спираються на історичний досвід їх необхідно створювати заново. Інформаційний простір розглядався як один з драйверів глобалізації, поступово навіть з'явився термін «інформаційна глобалізація», який означає великий обсяг інформаційних потоків у мережі Інтернет. Вважалося, що норми міжнародної політики не діють у кіберпросторі і до нього не можуть бути застосовані принципи державного суверенітету. З часом такий підхід зазнав змін і зараз представники різних галузей знання приділяють багато уваги вивченню фрагментації інтернету та дослідженням ролі держави в інформаційній сфері.

Цифрові межі, що притаманні глобальному інформаційному простору є особливими соціальними конструктами. Їх можна розглядати одночасно на двох взаємозалежних рівнях. З одного боку це дискурсивний рівень, який відображує владні відносини на міжнародній арені. З іншого – рівень інфраструктури, програмного забезпечення та цифрового контенту. На дискурсивному рівні суб'єктами формування цифрових меж є держави. Вони завжди зацікавлені у захисті свого суверенітету від кіберзагроз. І держави, і великі інтернет-компанії зацікавлені отримати економічний прибуток від глобального інтернету.

Сучасні дослідники проблем інформаційного суспільства наполягають на тому, що глобальний інформаційний простір являє собою приклад абсолютно нового територіального простору, у межах якого державні і владні кордони виникають, змінюються та сперечаються між собою. Але становлення територіалізації інтернету передбачає створення території, бо кібертериторія не є даністю. Провідну роль тут грають інтернет-спільноти

та представники бізнесу. Саме діяльність бізнесу створює нові формати функціонування інтернету та нові можливості для взаємодії інтернет-користувачів [1]. Велику роль у розвитку інтернету грають звичайні користувачі, які або підтримують вже існуючі цифрові майданчики, або створюють нові інтернет-території.

Основною цінністю, яку відзначають користувачі цифрових платформ, є вільний доступ до інформації. Відсутність обмежень на пошук та обмін знаннями дозволяє створювати нові форми суспільних відносин, які не підкоряються державним законодавствам та політичним інтересам. Такий підхід підтримує ідею транскордонності цифрових цінностей, коли інформація не має географічних або політичних бар'єрів. Це дозволяє сформувати глобальне інформаційне середовище, в якому індивіди та спільноти можуть вільно обмінюватися ідеями та ресурсами. Однак на побутовому (онтологічному) рівні нові цифрові території часто не збігаються з державними кордонами, що створює нові виклики для правового регулювання і соціального контролю.

Великі бізнес-структури, що володіють цифровими платформами можуть створювати цифрові межі інформаційних екосистем на усіх рівнях. Вони контролюють інфраструктуру, контент, програмне забезпечення і навіть поведінку користувачів інформаційних послуг. Однак у політичних царинах вони не мають такого впливу, який є у держави, і вони не приймають участі у дискусіях на тему меж інтернету [2].

Головуюче положення держави у цьому дискурсі визначається зростанням певних загроз інформаційній безпеці та реальною можливістю з боку держави застосовувати легітимне насильство для гарантій безпеки цифрових меж. Зараз вже зрозуміло, що інформаційний простір розвивається за багатогранними та нелінійними тенденціями.

У сучасному інтернеті одночасно йдуть два різних процеси – глобалізації і деглобалізації. На рівні дискурсу посилюється фрагментація інформаційного простору, а на онтологічному рівні посилюється глобалізація.

Список використаних джерел

1. Бельська Т. Глобальне громадянське суспільство в світовому інформаційному просторі: проблеми і перспективи. *Політологічні студії*. 2016. № 5. С. 9–23.

2. Tikhonova L., Sereda A. The role of political networks in the interaction between the state and civil // Вісник Львівського університету. Серія філос.-політолог. студії. 2024. Випуск 55, с. 494 – 500. Visnyk of the Lviv University. Series Philos. Political Studies. Issue 55, p. 494 – 500. DOI <https://doi.org/10.30970/PPS.2024.55.58>